

**Наукова бібліотека СумДПУ
імені А. С. Макаренка**

віртуальна виставка

Педагогіка особистості – основа гуманізації освіти

Суми 2023

Людина народжується як індивід, як суб'єкт суспільства, з притаманними їй природними задатками, формується як особистість у системі суспільних відносин завдяки цілеспрямованому вихованню.

Особистість – людина, соціальний індивід, що поєднує в собі риси загальнолюдського, суспільно значущого та індивідуально-неповторного.

Це поняття виражає належність людини до певного суспільства, певної історичної епохи, культури, традицій. Тобто особистість виявляє себе тільки в суспільних відносинах.

Властиві особистості неповторні риси та особливості виражають її індивідуальність.

Індивідуальність – цілісна характеристика окремої людини, її оригінальність, самобутність психічного складу.

Не кожен індивід є індивідуальністю. Для цього йому необхідно стати особистістю. Це відбувається у процесі розвитку особистості – становлення та формування її під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників, серед яких провідну роль відіграють цілеспрямоване виховання та навчання. Розвиток людини не можна зводити лише до засвоєння, простого накопичення нею знань, умінь та навичок з різних галузей науки і практичної діяльності.

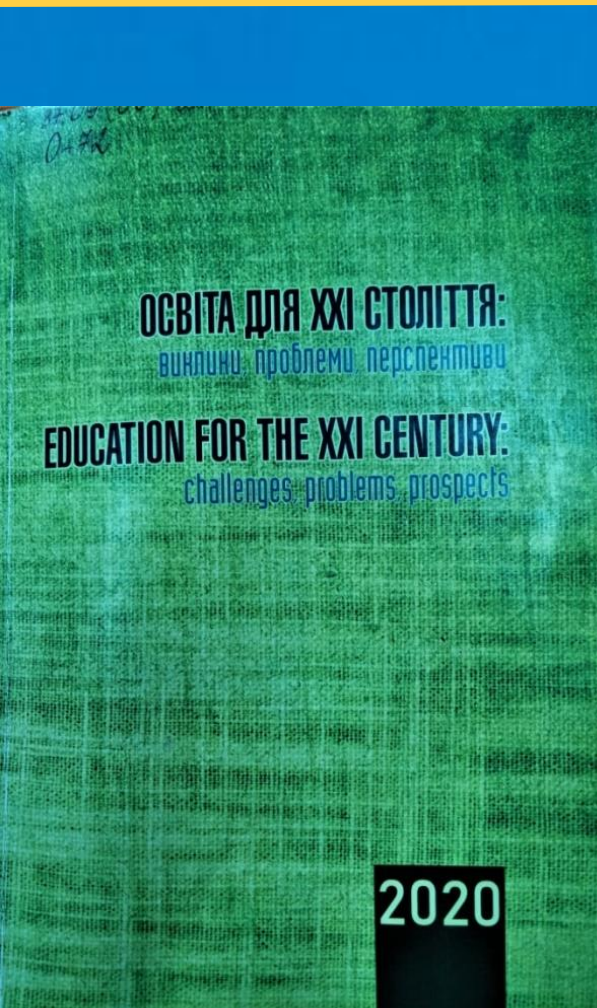
Він полягає передусім в якісних змінах психічної діяльності, в переходах від її нижчих щаблів до вищих, у виникненні нових можливостей пам'яті, сприймання, уявлення, мислення, волі, характеру тощо, у формуванні нових якостей особистості..

Всі ці психічні процеси є необхідною умовою формування особистості – становлення людини як соціальної істоти внаслідок впливу середовища і виховання на внутрішні сили розвитку

Поняття «розвиток людини» і «формування особистості» дуже близькі, їх нерідко вживають як синоніми. Насправді ж поняття «особистість», на відміну від поняття «людина», означає соціальну характеристику людини, тобто її якості, які формуються під впливом спілкування і стосунків з іншими людьми, суспільством в цілому. Проте розвиток людини і формування її особистості є цілісним процесом. У ньому велика роль належить активності людини, яка може значною мірою сприяти формуванню власної особистості, якщо перед нею будуть поставлені вихователем відповідні цілі і вона буде домагатися їх виконання, розвиваючи якості, необхідні для їх досягнення. Залежно від рушійних сил виокремлюють види розвитку і формування особистості: стихійний, цілеспрямований, саморозвиток і самоформування.

Розвиток, виховання і формування особистості

Освіта для XXI століття : виклики, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 12-13 листопада 2020 р. / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; Департамент освіти Сумської обл. державної адміністрації та ін. ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, Т. М. Дегтяренко та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. – 446 с.

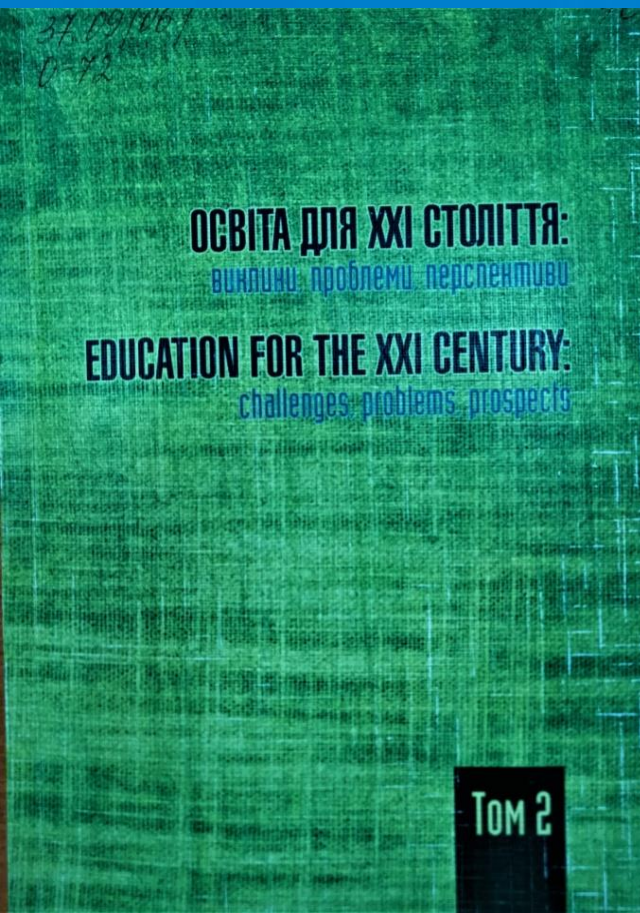
У XXI столітті відповідальність стає основною моральною цінністю, яка розповсюджується на всі сфери й аспекти приватного, суспільного й політичного життя, охоплює масштаби всієї планети та спрямована в майбутнє.

Проблема розвитку та виховання особистості належить до найактуальніших соціальних аспектів суспільного життя і завжди потребує глибокого наукового обґрунтування психологічної сутності чинників цього процесу.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи».

У матеріалах розглядаються: організаційно-педагогічне забезпечення, стратегічні пріоритети та форми інноваційного розвитку системи дошкільної, початкової та шкільної освіти у питаннях розвитку особистості в Україні, європейському регіоні та світі; проблеми та перспективи інноваційного розвитку вищої освіти, зокрема підготовки PhD, у глобальному та національному вимірах змін.

Освіта для XXI століття : виклики, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції, 29-30 жовтня 2019 р. Т. 2 / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; Сумська обл. державна адміністрація та ін. ; [редкол. : А. А. Сбруєва , М. А. Бойченко, Т. М. Дегтярьова та ін.]. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка , 2019. – 172 с.

Розвиток особистості – це складний процес, в якому рівні розвитку постійно змінюються. Розвиток пізнавальних психічних процесів, емоцій і почуттів, волі, потреб, інтересів, ідеалів і переконань, свідомості та самосвідомості, здібностей, темпераменту та характеру, вмінь, навичок і звичок перебуває у складній міжетапній взаємодії.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи».

У матеріалах розглядаються: світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті управління інноваційним розвитком закладу освіти; інноваційні технології професійної підготовки педагогів та розвитку особистості; вітчизняний та міжнародний контексти освіти обдарованих; інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку; нова парадигма підготовки соціальних працівників за сучасних умов; освіта дорослих в Україні та світі: реалії та перспективи.

Усатенко, Т. П. Епістемологія українознавства: педагогічний контекст [Текст] : монографія / Т. П. Усатенко ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : [Імекс-ЛТД], 2014. – 127 с.

Соціально-психологічні завдання пов'язані з становленням особистості: її самосвідомості, самовизначення, самоактуалізації й самоутвердження, які на кожному віковому етапі мають специфічний зміст і способи їх досягнення.

Представлене наукове видання – це українознавче осмислення українського світу, це не тільки досягнення його в суперечностях та розвитку, не тільки відкриття істинного сенсу українськості, а й творення її. Авторка наголошує на тому, що в епоху глобалізації та технократизації, перед українською нацією у непокитному розвитку особистості, стоїть складне завдання зберегти власну самобутність, національну ідентичність, а не розчинитись у комусь іншому, що особливо загострюється в сучасних українських реаліях. На українознавство та особистість у цьому світі покладається й завдання зі збереження національної самоідентичності та вироблення власного, самобутнього українського виклику глобалізації.

Шулигіна, Р. А. Педагогіка [Текст] : навчально-методичний посібник / Р. А. Шулигіна ; МОН України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Суми : Університетська книга, 2020. – 143 с.

Впливаючи на розвиток людини, виховання саме залежить від розвитку, адже воно постійно орієнтується на досягнутий рівень розвитку. Ефективність виховання визначається рівнем підготовки людини до сприйняття виховного впливу. Люди піддаються вихованню неоднаково, діапазон дуже широкий – від повного неприйняття виховних вимог до абсолютного підкорення волі вихователів.

Посібник містить необхідний матеріал з дисципліни «Педагогіка» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. До кожної теми пропонується певна кількість обов'язкових і додаткових джерел у тому числі з питань розвитку особистості, інформаційних ресурсів, творчості та практичні завдання. У посібнику викладено рекомендації до виконання студентами самостійної, навчально-дослідної роботи, орієнтовна проблематика розвитку особистості дитини.

Синергетична педагогіка [Текст] : навчально-методичний посібник / В. М. Ісаєнко, Н. М. Рідей, Д. В. Навроцька [та ін.] ; МОН України, Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова ; Національний авіаційний ун-т. – 2-ге вид., доп., перероб. – Київ : [ОЛДІ-ПЛЮС], 2019. – 415 с.

ІСАЄНКО В.М., РІДЕЙ Н.М.,
НАВРОЦЬКА Д.В., УЛЩЕНКО А.Б.

СИНЕРГЕТИЧНА ПЕДАГОГІКА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

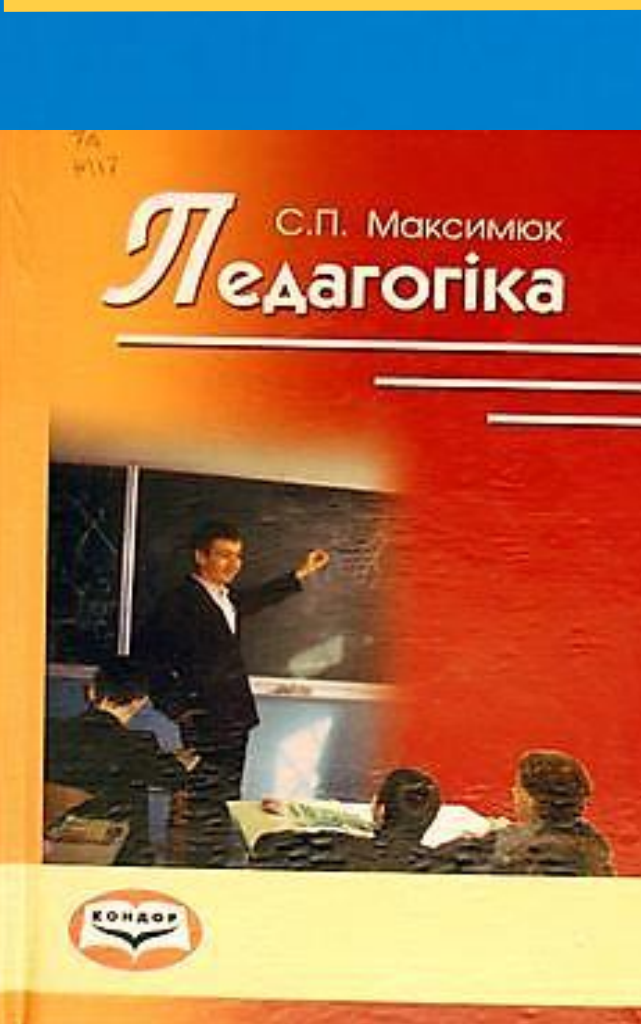

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Людська особистість розвивається в анатомо-фізіологічному, психічному, соціальному напрямках. Анатомо-фізіологічні зміни виявляються у збільшенні й розвитку кісткової та м'язової систем, внутрішніх органів, нервової системи. Психічні зміни охоплюють розумовий розвиток, формування психічних рис особистості. У набутті соціальних якостей, необхідних для життя в суспільстві, полягає соціальний розвиток особистості.

Видання підготовлене та створене на засадах сталого розвитку, відповідно до принципу випереджувальності, висвітлюються концептуальні, теоретико-методологічні, функціональні та компетентнісні засади становлення синергетичної педагогіки як нової міждисциплінарної галузі професійно-педагогічної діяльності, адекватної сучасним інтеграційним та андрагогічним процесам розвитку національної системи освіти та законодавчо визначеному принципу сприяння сталому розвитку суспільства шляхом створення синергетичних умов для розвитку освіти протягом життя. Орієнтоване на питання розвитку особистості протягом життя.

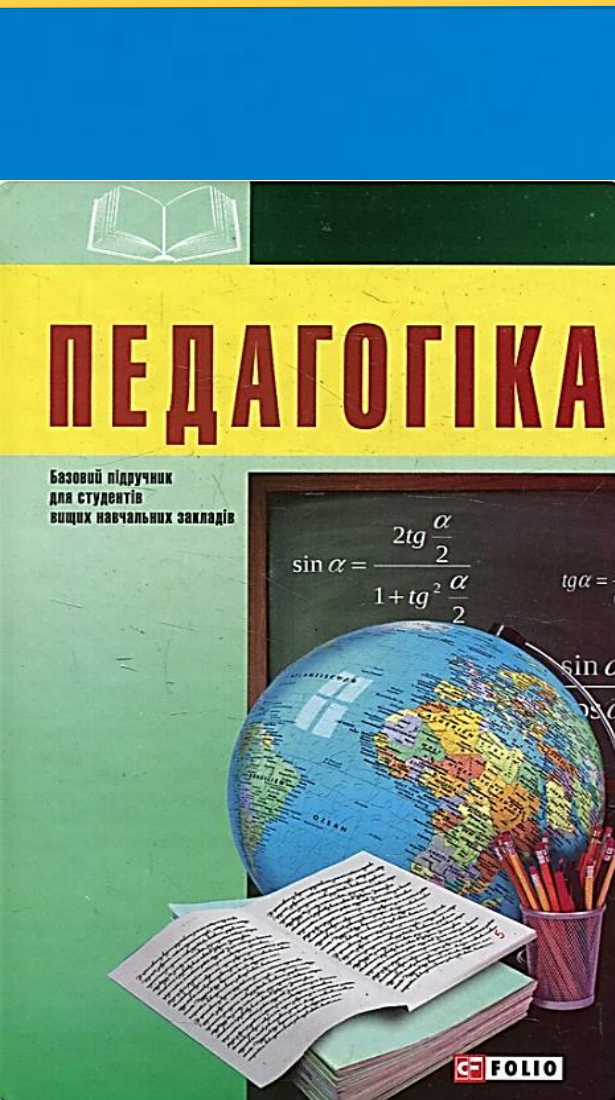
Максимюк, С. П. Педагогіка [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. П. Максимюк ; МОН України, Рівненський державний гуманітарний ун-т. – Київ : [Кондор], 2018. – 669 с.

Вчителі у своїй практиці стикаються з проблемою необхідності гуманізації педагогічного процесу. Гуманізм – це система поглядів, яка визнає цінність людини як особистості, його право на свободу, щастя, розвиток і прояв всіх здібностей. Це система, вважає благо людини критерієм оцінки соціальних явищ, а принципи рівності, справедливості, людяності - бажаною нормою відносин у суспільстві.

У посібнику, розробленому з урахуванням сучасних психолого-педагогічних досліджень та педагогічного досвіду, викладено загальні засади педагогіки, основні положення дидактики, теорію і методику виховання, історію педагогіки, основи школознавства. Виявляючи в діалозі, співпраці, партнерстві повагу до учня, толерантність і справедливість, учитель тим самим захищає свободу особистості, продовжує культурну спадщину, творить нові вартості, виступає співучасником зміцнення демократичного ладу.

Педагогіка. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації [Текст] / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : Фоліо, 2015. – 572 с.

Розвиток людини не можна зводити до засвоєння, простого накопичення нею знань, умінь та навичок з різних галузей науки і практичної діяльності. Його не слід розглядати лише з кількісного боку. Розвиток полягає передусім в якісних змінах психічної діяльності, в переходах від її нижчих щаблів до вищих, у виникненні нових рис пам'яті, сприймання, уявлення, мислення, волі, характеру тощо, у формуванні нових якостей особистості.

У виданні представлено загальні питання педагогіки та розвитку особистості (предмет, завдання, система педагогічних наук), методологію і методи педагогічних досліджень, основи дидактики, виховання, управління, структуру та зміст системи освіти, розглядається історія становлення й розвитку вищої освіти в Україні. Значна увага приділяється питанням особистості людини у різні періоди її життя. До кожного розділу розроблені питання для самоконтролю, запропоновані для самостійної роботи та список рекомендованих джерел, складені словники основних понять.

Туркот, Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – 2-ге вид., стереотип. – Херсон : ПП Олді-плюс, 2018. – 515 с.

Т.І. Туркот, О.А. Коновал

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Роль виховання оцінюється по-різному, причому діапазон цих оцінок дуже широкий – від твердження про його повну нездатність і абсурдність (при несприятливій спадковості й негативному впливові середовища) до визнання його єдиним засобом зміни людської природи. Вихованням можна досягти багато чого, але повністю змінити людину неможливо. Виховання скеровує розвиток людини на визначені мету і завдання.

Виховання – суттєвий фактор розвитку і формування особистості. Воно коректує вплив спадковості й середовища з метою реалізації соціальної програми розвитку особистості.

Видання висвітлює загальні засади психології та педагогіки вищої школи: закономірності, принципи, форми, методи, зміст вищої екологічної освіти, традиційні та інноваційні технології навчання в сучасному ЗВО, соціально-психологічні особливості сучасного студентства та можливості їх урахування у навчально-виховному процесі.

Артемова, Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. Інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. В. Артемова. – Київ : Кондор, 2016. – 271 с.

Л. В. Артемова

Педагогіка і методика ВИЩОЇ ШКОЛИ

КОНДОР

Виховання виконує дві основні функції: упорядковує увесь спектр впливів на особистість і створює умови для прискорення процесів соціалізації з метою розвитку особистості. Сила виховного впливу полягає в цілеспрямованості, систематичності та в кваліфікованому керівництві. Слабкість виховання в тому, що воно базується на свідомості людини і вимагає її участі, натомість спадковість і середовище діють несвідомо і підсвідомо. Саме цим визначається роль, місце, можливості виховання у формуванні людини.

У посібнику висвітлено питання сучасних теоретичних і нормативних підходів до формування змісту й розробки методів викладання фахових дисциплін у процесі ступеневої підготовки фахівців у ЗВО. В основі теоретичних і методичних матеріалів посібника – демократизація та гуманізація навчального процесу, організованого на засадах особистісно-орієнтованого підходу до студента як майбутнього вчителя, вихователя підростаючого покоління. Особистісно-орієнтований підхід до вихованця, учня, студента реалізовано в інтерактивних технологіях співпраці педагога з дитиною, викладача зі студентом, що є важливою засадою розвитку вищої освіти в Україні у контексті Болонського процесу.

Ортинський, В. Л. Педагогіка вищої школи [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. Л. Ортинський ; МОН України, Львівський державний ун-т внутрішніх справ. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 471 с.

Володимир Ортинський

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Виховання не лише визначає розвиток, а й само залежить від нього, постійно спирається на досягнутий рівень розвитку. Формує особистість, сприяє її розвитку, орієнтує на процеси, які ще не визріли, але перебувають у стадії становлення. Виховання вносить у долі людей різний внесок: від незначного до максимально можливого. Вихованням можна багато досягти, але повністю змінити людину неможливо.

У навчальному посібнику висвітлено основні напрями педагогіки з урахуванням особливостей вищої освіти: загальну теорію педагогіки, дидактику, теорію виховання та науково-педагогічну діяльність, характерну власне для вищої школи. Акцент зроблено на єдності наукової та навчальної діяльності у вищій школі, що відповідає світовим стандартам вищої освіти та перспективам її розвитку в Україні. У підручнику поєднано викладення теорії та подання практичних матеріалів: контрольних питань, тестів і творчих завдань, тем для науково-педагогічного дослідження та матеріалів для самостійної роботи.

Сбруєва, А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти [Текст] : навчальний посібник. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – 319 с.

Український народ, що завжди прагнув і прагне до єдності на своїх етнічних просторах, виробив цілісну систему впливів на формування особистості.

Посібник опубліковано в рамках реалізації проєкту програми Еразмус+ Жан Моне Модуль «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» у СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Викладено науковий апарат та історичні етапи розвитку порівняльної педагогіки як галузі наукових знань; схарактеризовано основоположні чинники розвитку вищої освіти в суспільстві знань, розвитку особистості; узагальнено тенденції модернізації освітньої, наукової та інноваційної діяльності вищої школи в ЄС та в Україні; з'ясовано особливості забезпечення якості вищої освіти у європейському, національному та інституційному вимірах розгляду; розкрито інноваційні підходи до менеджменту вищої освіти в сучасному світі; виокремлено цілі, етапи розвитку, виміри змін, що відбулися в рамках Болонського процесу у контексті формування Європейського простору вищої освіти.

Світоглядний потенціал шкільної гуманітарної освіти в країнах Європейського Союзу та США [Текст] : монографія / за заг. ред. док. пед. наук Лавриченко Н. М. – Київ: Педагогічна думка, 2014 – 200 с.

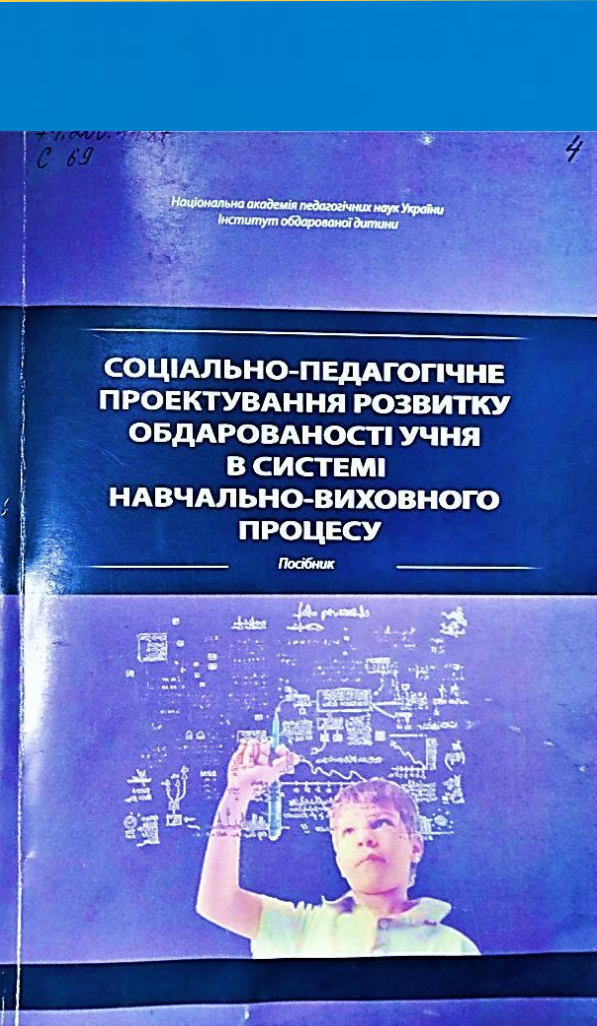

Розвиток – складне динамічне явище, яке спрямоване на збільшення фізичних та інтелектуальних сил особистості, що дозволяють сформувати творчі здібності школяра, його активну громадську позицію. З розвитком пов'язаний процес формування.

Специфіка педагогічної діяльності виявляється насамперед у тому, що за своєю природою вона має гуманістичний характер, учитель вирішує два завдання – адаптації і гуманізації. Адаптивна функція пов'язана з підготовкою учня, вихованця до певної соціальної ситуації, до конкретних запитів суспільства, а гуманістична – з розвитком особистості і творчої індивідуальності. Суб'єктом педагогічної діяльності є учитель, вихователь, інструментом впливу якого є його особистість, знання, уміння.

Монографію присвячено дослідженню європейської та американської шкільної гуманітарної освіти у сукупності її ідеологічних, стратегічних і тактичних педагогічних засад, розкриттю світоглядних основ викладання гуманітарних дисциплін у європейських та американських школах у зіставленні їх з вітчизняними аналогами.

Соціально-педагогічне проектування розвитку обдарованості учня в системі навчально-виховного процесу [Текст] : посібник / НАПН України, Ін-т обдарованої дитини ; [за заг. ред. В. О. Киричука ; авт. кол. : В. О. Киричук, Н. Б. Гонтаровська, О. В. Прашко та ін.] . – Київ : [Ін-т обдарованої дитини] , 2014. – 190 с.

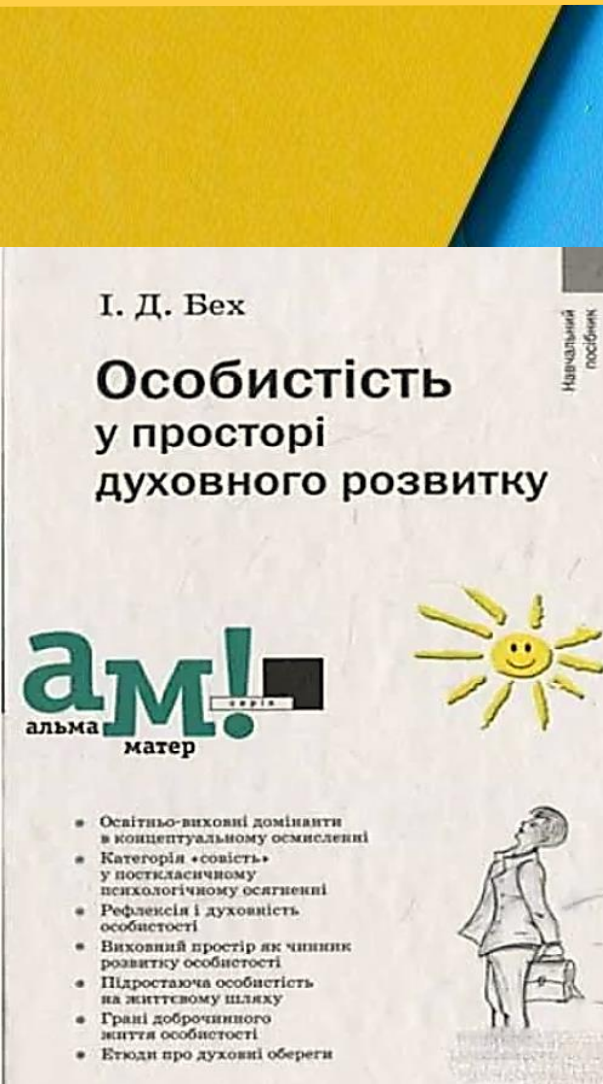
Реалізація гуманістичної педагогіки співробітництва, партнерства і співтворчості у загальноосвітніх навчальних закладах України передбачає перехід від навчально-дисциплінарної моделі організації педагогічного процесу до моделі особистісно-розвивальної, за якої кожна особистість учня розглядається як творча індивідуальність. Особистісно-розвивальний підхід потребує створення інноваційної освітньої системи, що забезпечить повноцінний розвиток кожної особистості вихованця стосовно реалізації мети національного виховання та соціально-культурного розвитку учня. За європейською класифікацією, основними сферами особистісного розвитку особистості є фізична, психічна, соціальна, духовна.

Видання розкриває сутність, функції, особливості та теоретико-практичні аспекти соціально-педагогічних технологій проектування розвитку обдарованості в практиці роботи закладів загальної середньої освіти. Подано актуальні тренінг-семінари з формування соціальної компетентності обдарованих учнів, співпраці з батьками, підвищення рівня адаптованості учнів, профорієнтації.

Гуманістична спрямованість педагогічної діяльності

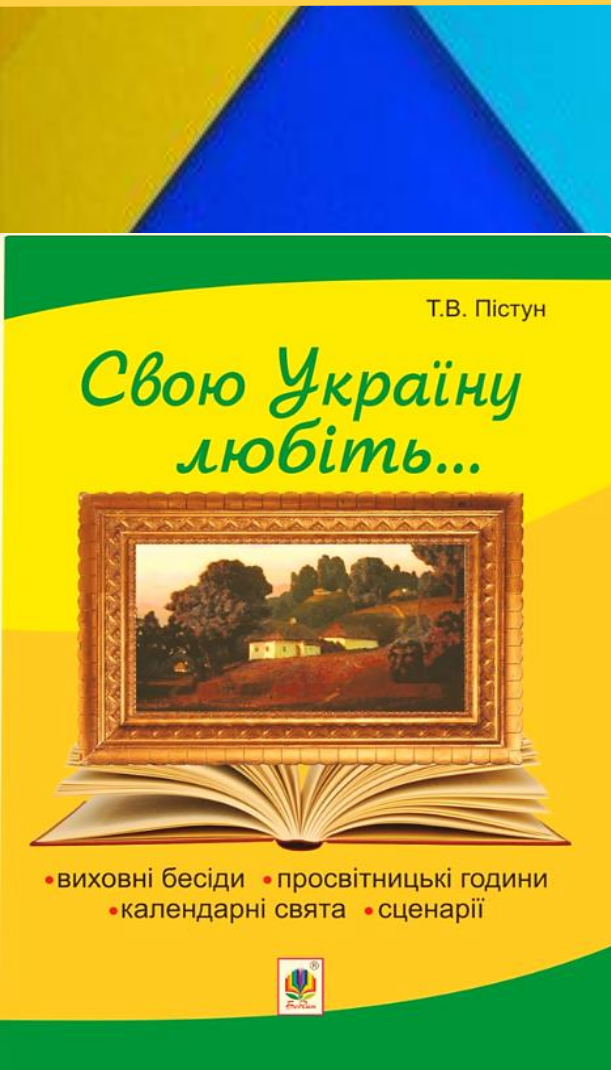
Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей [Текст] : монографія / І. Д. Бех. – Київ – Чернівці : Букрек, 2018. – 320 с.

Вдумливо налагоджене, цілеспрямоване моральне виховання дітей у сім'ї, дитячому садку є передумовою формування їх моральної активності – готовності до належної поведінки, вміння бачити необхідність своїх дій відповідно до моральних норм, домагатися утвердження їх у поведінці однолітків. Така поведінка дошкільників свідчить про формування основ морального самовдосконалення особистості. Саме ці теми піднімає подане видання.

Породжувальною клітинкою духовності особистості слід вважати цінність, внутрішній сенс якої визначає її вчинкові життя. Реалізація такого підходу пропонується за допомогою осмислення концептуальної моделі Яцентрованості у вихованні та духовному розвитку особистості. У цьому зв'язку слід використовувати психологічні орієнтири, які апелюють зростаючу особистість до свого внутрішнього світу, насичуючи його смислоціннісними імперативами. Така духовна робота розгортається на основі впровадження у виховний процес процесуальної компонентної моделі, що конкретизується в адекватних методах і технологіях. Вперше представлена патріотично-громадянська складові духовності особистості у науково доцільній послідовності виховних впливів.

Пістун, Т. Свою Україну любіть... Рідна моя Україна. Виховні бесіди, календарні свята, сценарії, просвітницькі години [Текст] : навчальний посібник / Т. Пістун. – Вид. 2-е, доповнене. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2023. – 224 с.

Позитивна мотивація поведінки і діяльності зумовлює закріплення засвоєваних норм, сприяє їх перетворенню на внутрішні засоби регуляції. Завдяки їй формується важлива підструктура особистості – спрямованість – система стійких життєвих потреб, мотивів, інтересів, прагнень, стимулюючих переживань. Формування спрямованості є обов'язковою умовою моральної поведінки, яка регулюється узагальненими і стійкими моральними рисами характеру людини, що розвиваються в процесі виховання і навчання.

Зміни, які відбуваються у суспільстві, – економічні, політичні, соціокультурні, демографічні, – стосуються також і закладів освіти, потребуючи адаптації освітнього середовища та освітнього процесу до потреб кожної людини. При створенні мотивувального освітнього простору необхідно врахувати декілька важливих принципів.

Автор книги підготував добірку корисних матеріалів, присвячених вихованню та розвитку успішної особистості.

Н. П. Пихтіна

ОСНОВИ педагогічної техніки

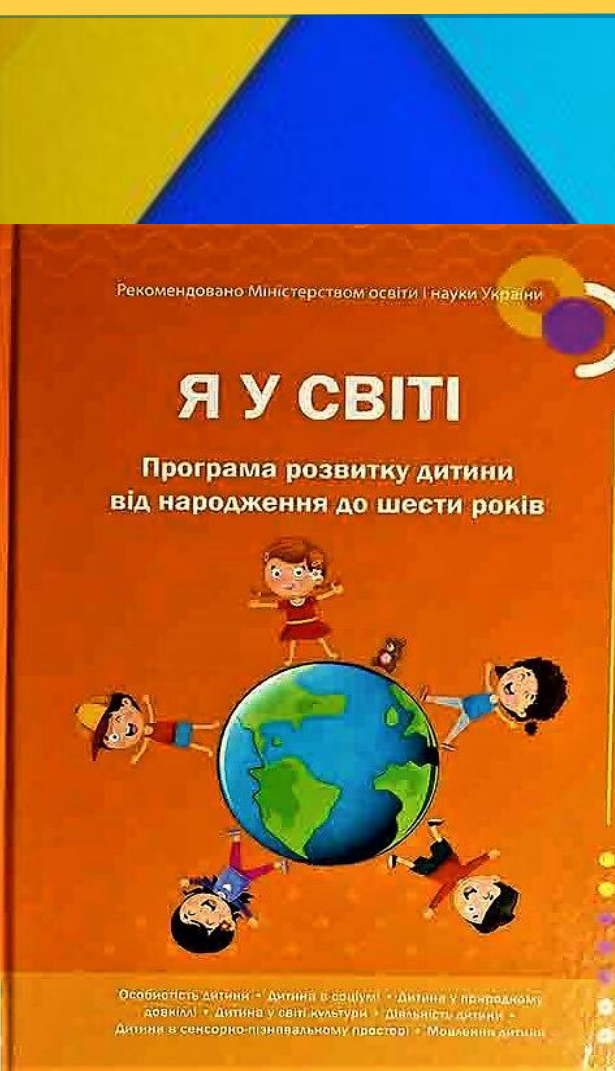

Значні за своїми масштабами та соціальними наслідками зміни, що відбуваються у світі та в Україні, пов'язані з розвитком духовності людини інформаційної епохи. Вони не можуть не позначитися на дошкільній освіті як важливому чиннику розвитку дитини, її вихованні та навчанні.

Оптимальні можливості для такої інтеграції має навчальна дисципліна «Основи педагогічної техніки». І в першу чергу тому, що використовує прикладний аспект цієї інтеграції через професійну техніку, професійні здібності, гуманістичну і творчу спрямованість особистості фахівців. У зв'язку з цим у вивченні даного курсу домінує прикладна творча спрямованість. Саме інтенсивність цієї спрямованості забезпечить позитивний результат формування основ професійної майстерності соціальних працівників і практичних психологів.

У посібнику представлені лекції, практикум, програма, опорні схеми з навчальної дисципліни, спрямовані на гуманістичну освіту, професійну підготовку фахівців дошкільної освіти. У додатках до посібника зібрані зразки виконання завдань для самостійної роботи студентів та індивідуальних творчих завдань.

Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років... [Текст] : нова програма / авт. кол.: О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова та ін. – Київ : МЦФЕР, 2019. – 488 с.

При складанні оновленої Програми розвитку дитини від народження до шести років «Я у Світі» авторський колектив керувався вимогами «Базового компонента дошкільної освіти» та основними засадами гуманістичної педагогіки: розглядав дитину як найвищу цінність, зосереджував увагу на важливості розширення її життєвого досвіду, необхідності вивести її за межі традиційного, жорстко унормованого у вузьких межах групової кімнати буття у широкий простір. У Програмі вміщено зміст дошкільної освіти, який передбачає гармонійний та різнобічний розвиток особистості, створення в умовах закладу дошкільної освіти розвивального життєвого простору, сприятливого для: закладання основ компетентності дитини – формування цілісної картини світу як життєвого орієнтира, розширення та поглиблення досвіду, завдяки якому дитина розв'язує проблеми, виявляє гнучкість.

Уніфіковано вимоги до розвиненості, вихованості й навченості дитини впродовж дошкільного дитинства. Означено важливі аспекти педагогічної роботи.

Пащенко, М. І. Педагогіка [Текст] / М. І. Пащенко, І. В. Красноштан. – Київ: Вид-во Центр
учбової літератури, 2014. – 228 с.

М. І. Пащенко
І. В. Красноштан

ПЕДАГОГІКА

Європейські стандарти якості підготовки інженера-педагога ґрунтуються на компетентнісному підході до змісту й результатів освіти. Українська освіта оперує поняттям компетентності в тому сенсі, який пропонують європейські країни. Гуманізація освіти передбачає: спільну для усього освітнього простору гуманістично орієнтовану мету освіти; зміну змісту навчання у плані його гуманітаризації; загальний підхід до освіти як особистісно-діяльнісний; форму навчання як діяльнісно-задачну.

Посібник сприяє оволодінню студентами теоретичних основ сучасної педагогічної науки, розвитку професійного мислення, гуманістично розвиненої особистості, та готує студентів до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи у новій національній школі та спрямовує досвід самооцінки і самоаналізу педагогічних явищ і ситуацій, вміння моделювати навчально-виховний процес і формує професійну самосвідомість.

Бех, І. Д. Виховання особистості [Текст] : підручник / І. Д. Бех. – Київ : Либідь, 2008. – 848 с.

1503573

74.200.2я73
Б 55 пп

І. Д. Б е х

ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

підручник

На основі авторської теорії особистісно орієнтованого виховання розкрито сутність виховного процесу як сходження особистості до морально-духовних цінностей. Особливу увагу приділено принципам втілення у виховний процес гуманістично спрямованої міжособистісної взаємодії педагога та вихованців, а також технологічним засадам її організації. Подано інноваційну методичну систему розроблення конкретних виховних занять і засоби діагностування рівня морально-духовної вихованості особистості, що дає змогу здійснювати індивідуальний корекційний підхід до вихованців.

Наголошено на розвивальній ефективності запропонованої моделі правилвідповідного виховання. Вперше на понятійному рівні обґрунтовано структуру провідної суспільно значущої вчинкової системи й технологічні засоби її формування у особистості, яка розвивається. Наведено основні професійно-особистісні параметри педагога, необхідні для його інноваційної виховної діяльності.

Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність [Текст] : посібник для вчителя / А. О. Гін. – 13-е видання. – Харків : Вид. група «Основа», 2015. – 112 с.

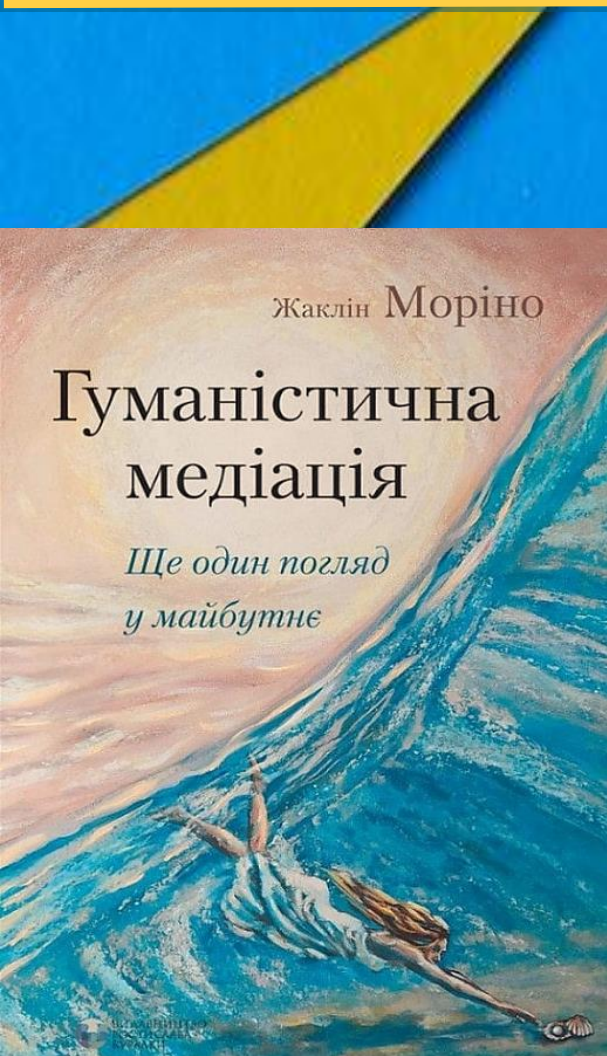
Для педагога провідною є орієнтація на головну мету за гармонійної узгодженості всіх інших: гуманізації діяльності, гідного самоутвердження, доцільності засобів, врахування потреб вихованців. Лише за умови почуття відповідальності перед майбуттям, усвідомлення мети і великої любові до дітей починає формуватися професійна майстерність учителя.

Гуманістична спрямованість як надзавдання у повсякденній роботі майстра завжди визначає його конкретні завдання.

Представлена книга-методика містить апробовані і чітко сформульовані прийоми управління класом, підтримки дисципліни і уваги; технологія організації традиційних і нетрадиційних форм роботи на уроці, взаємодопомоги учнів; прийоми забезпечення ефективної перевірки знань тощо, а також дидактичні прийоми: як зацікавити учнів лекцією, не нудно повторити основний матеріал теми, підтримати інтерес до навчальної проблеми, з чітко наведеною гуманістичною діяльністю; навчити грамотно будувати своє мовлення при відповіді. Крім того, у ній розкриті прийоми організації праці вчителя.

Моріно, Ж. Гуманістична медіація. Ще один погляд у майбутнє [Текст] : монографія / Жаклін Моріно. – Київ : Видавництво Ростислава Бурлаки, 2022. – 160 с.

Розвиток особистості в гармонії з загальнолюдською культурою залежить від рівня освоєння базової гуманітарної культури. Цією закономірністю обумовлений культурологічний підхід до відбору змісту освіти. Він вимагає підвищення статусу гуманітарних дисциплін, їх оновлення.

Чому людина у пошуку щастя безліч разів створює хаос та страждання? Як вийти з конфлікту і віднайти мир? У науковій праці, напрочуд особистій, Жаклін Моріно повертається до історичних, культурних та духовних джерел гуманістичної медіації, яку вона розробила, практикувала та викладала понад тридцять років спочатку у Франції, а згодом в інших країнах (у юридичній, виховній, освітній, соціальній та інтернаціональній сферах). Медіація приймає безлад і робить парадоксальну пропозицію: зустріти зло, що ранило колись і турбує зараз. Безпосередньо під час «сепаратної» зустрічі вона пропонує сторонам конфлікту можливість трансформувати втрату відносин і відчай у новий погляд на майбутнє як на подорож шляхом миру та злагоди. Медіація вчить слухати і пізнавати себе, готує до зустрічі із своїм справжнім Я та іншою людиною. Деструктивна енергія, отже, може нести можливість народження та відродження, метаної гуманізації та перетворення.

Неттерсон, К. Тонке мистецтво виховання синів [Текст] : монографія / К. Неттерсон. – Харків : Vivat, 2022. – 256 с.

Сутність виховання – турбота про долю кожної дитини, про долю людства. Вчителі відповідають за дітей перед совістю і суспільством. В основі гуманної педагогіки тези: «Вищий духовний світ – це реальність. Душа кожної людини безсмертна і спрямована до вдосконалення. Земне життя – це лише відрізок шляху вдосконалення. Звідси і принцип, який є стрижнем освітнього процесу в школі Життя: розвивати і виховувати в дитині життя за допомогою самого життя.

Син зачинається в кімнаті, більше не розповідає, як справи в школі та ховає від вас свій смартфон? Що ж, ласкаво просимо до перехідного віку!

Ця книжка про те, як пройти із синами період їхньої юності, що починається у вісім-дев'ять років і закінчується, коли їм трохи за двадцять. Докторка Кара Неттерсон пояснює все, що відбувається з підлітком під час дорослішання. Фізичні та психічні трансформації, зміна голосу й поведінки, перша закоханість, важливість соціалізації та пошук себе в нових компаніях, спокуси дорослого життя – бути хлопцем-підлітком не так уже й легко. Виховати сина, яким ви пишатиметеся, не зашкодивши його ще не сформованій особистості, – дійсно тонке мистецтво, як і розуміння того, що відбувається з нашими хлопцями, коли ми виховуємо їх.

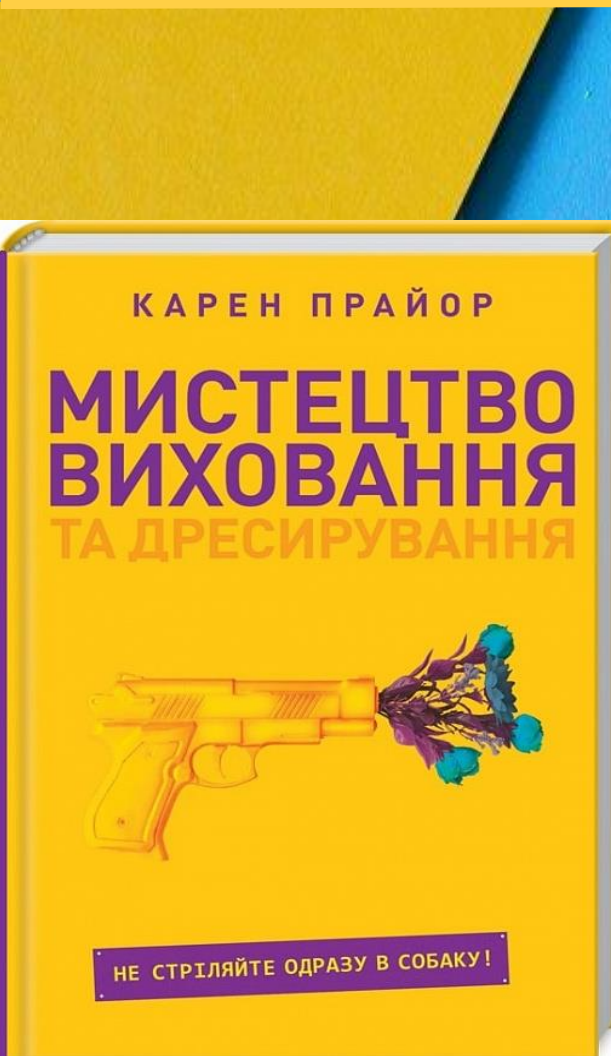
Швай, Р. І. Психологія та педагогіка творчості [Текст] : навч. посібник / Р. І. Швай. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 200 с.

Розвиток людини – це безустанна самореалізація за допомогою пізнання своїх рис характеру, здібностей, інтересів, а також прагнення до їх реалізації і використання. Традиційно вважається, що особистість у незначній мірі використовує свої здібності. Однією з причин цього є відсутність правильної оцінки власних можливостей, а як наслідок – відсутність систематичного їх удосконалення. За американським психологом А. Маслоу, найважливішою потребою людини є потреба самореалізації. Дитина, яка відчуває підтримку, прагне пізнати щось нове, набути нових умінь. Завдання дорослих полягає у допомозі в її самореалізації через усвідомлення власного потенціалу і способів його реалізації. Найкращим способом самореалізації є творчість. Не йде мова про творчість у сенсі продуктів творчості, що мають велике практичне значення для суспільства. Дитина може творити, виявляючи і розв'язуючи певні проблеми. Істотним є те, що їй потрібно дати можливість виявити свої задуми і спробувати їх реалізувати.

У виданні розглянуто сучасні теорії та концепції творчості, методи та технології навчання творчості, розкрито психологічні закономірності розвитку креативної особистості. Наведено приклади вправ для проведення тренінгів творчості та тести для дослідження творчих здібностей.

Прайор, К. Мистецтво виховання та дресирування [Текст] : монографія / К. Прайор. – Київ : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. – 320 с.

Годі кричати на нестерпного підлітка. Досить сперечатися із лайливим учителем. Сердитися через кпини бабусі та недоречні зауваги дратівливого боса. Час перевиховати всіх! І так лагідно, щоб вони цього навіть не зрозуміли. Без маніпуляцій, погроз та ультиматумів.

Дане видання розкриває методи гуманістичного виховання. Виховати будь-кого – людину чи тварину, молодого або старого, себе чи інших – усе це можливо. Зробити так, щоб ваша кішка не заскакувала на кухонний стіл, а бабуся не докучала своїм буркотінням; вплинути на поведінку дітей, боса, друзів; опанувати блискучий удар у тенісі чи гольфі, вдосконалити свої математичні навички й поліпшити пам'ять. Усе – завдяки принципам тренування з підкріпленням. Ці принципи є законами, подібними до законів фізики. Та зазвичай ми застосовуємо їх неправильно. Ми погрожуємо чи сперечаємося, примушуємо або забороняємо. Утім рішення – на поверхні: за допомогою правильного застосування цих методів досягнути своїх цілей можна значно швидше, без стресу, оволодівши надважливим мистецтвом виховання оточення та себе самих.

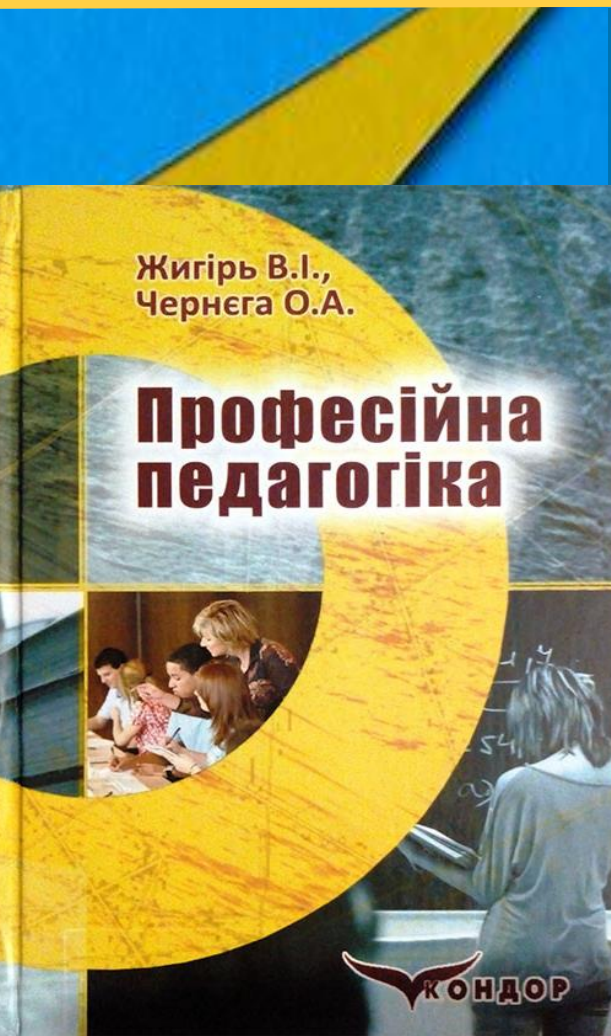
Штайнер К. Сценарії життя людей [Текст] : монографія / К. Штайнер. – Харків : Фабула, 2019. – 448 с.

Ми живемо у світі стереотипних відносин і банальних сценаріїв. Чи погано це, досліджує Клод Штайнер, спираючись на власний психотерапевтичний досвід і досягнення Еріка Берна. Банальні сценарії, за якими живуть люди, передаються з покоління в покоління, а вихід із пастки стереотипів може бути хворобливим. Але він можливий. Клод Штайнер докладно розбирає основні сценарії та аналізує моделі відносин між чоловіками та жінками. Крім цього автор присвячує розділ важливості психотерапії та розповідає, як можна уникнути деяких помилок під час терапії. Наостанок він дає поради, як подолати шкідливий вплив сценарію, вийти за межі стереотипних гендерних ролей і, що дуже важливо, як виховати дітей, щоб вони не страждають від банальних сценаріїв своїх батьків. «Люді народжуються принцями та принцесами, поки батьки не перетворюють їх на жаб» – головний меседж книги доктора наук, клінічного психолога Клода Шттейнера «Сценарії життя людей».

Клод Штейнер у своїй психологічній теорії пропонує надійний і практичний аналіз життя і доводить – у будь-який момент кожен може переписати сценарій свого життя.

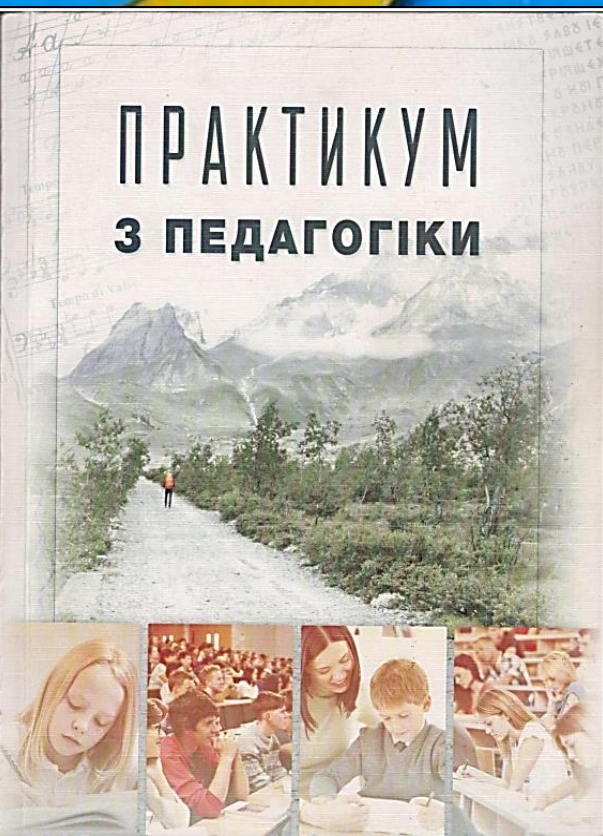
Жигірь, В. І. Професійна педагогіка [Текст] : навчальний посібник / В. І. Жигірь, О. А. Чернега. – Київ : Кондор, 2016. – 336 с.

Серед гуманістичних тенденцій функціонування та розвитку виховання в цілісному гуманістичному процесі необхідно виділити головну – орієнтацію на розвиток особистості. При цьому, чим гармонійніше буде загальнокультурний, соціально-моральний та професійний розвиток особистості, тим більш вільною і творчою стає людина в реалізації культурно-гуманістичної функції. Ця закономірність, в свою чергу, дозволяє сформулювати провідний в системі гуманістичних принципів виховання – принцип безперервного загального та професійного розвитку особистості. Ведучий він тому, що всі інші принципи, маючи у своїй основі цю закономірність, підпорядковані йому, забезпечуючи внутрішні та зовнішні умови його здійснення.

Навчальний посібник висвітлює теоретичні, методичні й методологічні основи професійної педагогіки. У посібнику розкриваються основні проблеми сучасної неперервної професійної освіти (професійно-технічної, вищої та додаткової): тенденції розвитку, зміст, технології навчання, методи формування системного професійного мислення, підготовка висококваліфікованого фахівця і виховання його гармонічної, креативної й гуманної особистості.

Практикум з педагогіки [Текст] / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во Житомир. держ. ун-т, 2017. – 546 с.

Гуманістична спрямованість особистості вчителя означає ставлення до дитини як до найвищої цінності, визнання її права на свободу і щастя, вільний розвиток і прояв своїх здібностей. Вільно реалізувати свої творчі можливості задля себе і оточення людина може лише за наявності віри у саму себе. Остання зміцнюється тоді, коли сприймаються і оцінюються не тільки її позитивні якості, а вся особистість у цілому, тобто коли її люблять, поважають її гідність, виявляють гуманність.

Пропонований посібник побудовано на основі системології та її складових – технологічного, діяльнісного та контекстового підходу, має практико орієнтований характер. Посібник вміщує три розділи: загальні основи педагогіки, дидактика та теорія і методика виховання. Кожна тема складається з теоретичного та практичного блоків. Теоретичний блок відображає ідеї, закономірності, основні концептуальні педагогічні положення. Практичний блок містить проблемні питання, різнорівневі педагогічні задачі, тести, практичні завдання тощо, гуманістичного спрямування та розвитку особистості.

*Матеріал підготувала
бібліотекар I категорії
Кузовенко Н. В.*